

SZENNAY ANDRÁS: VISSZATEKINTÉS

A jeles szerző visszatekint, válogat negyedszázad interjúból, előadásából, írásaiból, melyek mind a II. Vatikáni zsinat utáni egyház — az egyetemes és magyar egyház — problémáival foglalkoznak. Nem összegez, hiszen szerencsére nem tekint lezártnak munkásságát, még kevésbé a témát. Nem oldódtak meg ugyanis a kínzó problémák, sőt mélyültek, újak társultak hozzájuk. Annyira, hogy Carlo-Maria Martini milánói bíboros érsek tavaly már — egy később magyarázatra szoruló — kijelentést is tett egy harmadik Vatikáni zsinat szükségességéről, mondván: immár annyi a megoldatlan probléma, hogy nem elég a jelenlegi zsinódusi rend szerint foglalkozni azokkal.

A visszatekintés igazi indítékát nem abban látom, hogy az egyházpolitikában is részt vett teológia professzor rá akarna mutatni: látjátok, én már régen megmondtam. Szerencsés helyzetében — bizonyos értelemben saját független kiadó segítségével — inkább az indíthatta, hogy felkiáltó jel legyen a hazai katolikus könyvkiadásban: sajnos még ma sem avultak el, nem váltak puszta régi szellemi küzdelmek történeti dokumentumaivá az egyház, különösen a hazai katolikus egyház zsinati megújulásáért küzdő írások.

Az úgynevezett „szocialista” korszakban született és az akkori magyar egyház helyzetét érintő cikkek, előadások természetesen inkább csak a múlt emlékei, de egyrészt magyarázkodás nélkül ma is vállalható mondanivalóval, másrészt ugyancsak mai, aktuális tanulságokkal is szolgálnak. Ugyanakkor a kötet olvasói megismerhetik azt a szabadabb, kritikus egyházi hangvételt, mely ha itthon akkor sem, de világszerte sokáig jellemezte a katolikus sajtót. Természetesen mindig az „érted haragszom, nem ellened” szellemében.

Vesztettek-e időszerűségükből például ezek az 1985-ből való sorok? „A paphiány évről évre érezhetőbbé válik. De: nem pappótlékokra van szükség, akik holnap, az újra érkező hét »húso-sabb« esztendő során majd megint kiállnak a sorból. Nem, hanem a világiak is szolgálatkész és mindig »szolgálatban maradó« testvéreként éljenek és érezzék magukat” (42. o.). Ugyancsak 1985-ben jelent meg egy Kathpress-nek adott interjú, melyben a zsinat utáni feladatokról ezt mondja: „Számos probléma még előttünk áll. Az egyházi élet a zsinat

óta felgyorsult, miért kell oly erősen fékezni? Primitív dolog azzal dicsekedni, hogy »az egyház mindig ráért« (53–54. o.). Az Új Ember évkönyve számára adott nyilatkozatból, 1996-ból idézem: „Sajnos, a zsinat recepciója — ez nem csak hazai helyzetünkre jellemző — lassan halad. Pedig mi, magyar katolikusok a zsinati gondolatok valóra váltása nélkül képtelenek leszünk társadalmunkban újra gyökeret verni, e nélkül aligha találjuk meg helyünket e hazában” (153. o.).

Az olvasó nem a kritikát enyhítő, mintegy „védekező” lezárásnak, inkább az „érted, nem ellened” őszinte vallomásának érzi a majdnem minden megnyilatkozás végén olvasható ilyesféle szavakat: „Hazai katolikus egyházunk vándorútján voltak és lesznek is mindig kritikus időszakok. Nehéz út áll előttünk, amikor a bontakozó szabadság idején a holnapunkat építjük, szellemi életünk horizontját tágítjuk. Remélem — reméljük —, hogy az átmeneti télies idő ellenére új tavasz ébredése elé nézünk. A virágokat le lehet tépdetni, de a tavaszt feltartóztatni nem lehet” (1995; 324. o.).

Szennay András bevezetőjében azt a meggyőződését fejezi ki, hogy „egyházunknak — hazánk határain belül és túl — egyre több olyan emberre van szüksége, aki újra és újra, bátran és nyílt szívvel tárja fel adott korunk alapvető felismeréseit, követeléseit”. Ezek a fiatalok, de az idősebbek is, különösen sokat tanulhatnak ebből a jövőre utaló „Visszatekintés”-ből. (*Pannonhalmi Főapátság*, 2001)

ROSDY PÁL

SÁRY PÁL: BŰNVÁDI ELJÁRÁSOK AZ UJSZÖVETSÉGBEN

Sáry Pál jogi és teológiai könyvében Krisztus „konceptió” perét, halálra ítéletét, valamint Szent Pál bűnvádi meghurcolásait (az első római felmentést, majd halálos ítéletét) tárgyalja. A szembesítés a korabeli római jogelvekkel és a peres eljárások felülvizsgálatával történik, pontosan száz-száz oldalas osztásban, meggyőző, tudományos elemzések és dokumentációk segítségével.

Szent Pál bűnvádi pere az akkori római törvények alapján teljes jogi precizitással a fővételi halált jelentette, míg Jézus esetében egyértelműen megállapítható a jogszerűtlenség és igaz-